

ÚRAD KOMISÁRA
PRE DETI
Aby deti ostali deťmi

Centrum pre deti a rodiny Trnava

Správa z monitoringu národného preventívneho mechanizmu

Adresa zariadenia: Botanická 6269/46, 918 32 Trnava, Slovenská republika
Zriaďovateľ : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Riaditeľ: PhDr. Bystrík Mitas, PhD., MBA
Typ zariadenia: Centrum pre deti a rodiny
Kapacita: 70
Dátum návštevy: 30.08.2024
Dátum vydania správy: 12.11.2024
Číslo sp.: KPD-MPS 260/2024
Návštevu vykonali: Mgr. Karolína Jamečná, Mgr. Martina Jamečná,
Mgr. Gabriela Cabanová, Ivan Lakatoš

prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD.
komisár pre deti

Obsah

Obsah.....	2
1. Úvodné informácie.....	3
1.1. Národný preventívny mechanizmus, ciele a postupy.....	3
1.2. Charakteristika monitorovaného zariadenia.....	5
1.3. Priebeh návštevy.....	6
1.4. Závery z návštevy.....	6
2. Monitorované oblasti.....	7
2.1. Vzťahy v zariadení a atmosféra v zariadení.....	7
2.2. Kontakt s okolitým svetom.....	9
2.4. Prostredie a materiálne podmienky zariadenia.....	15
2.4. Personál zariadenia.....	18
2.5. Systémové nedostatky.....	19
3. Prehľad opatrení komisára pre deti a príkladov dobrej praxe.....	21
3.1. Prehľad opatrení.....	21
3.2. Prehľad príkladov dobrej praxe (tzv. good practices).....	22

1. Úvodné informácie

1.1. Národný preventívny mechanizmus, ciele a postupy

Komisár pre deti plní od roku 2023 **úlohy národného preventívneho mechanizmu** v Slovenskej republike (ďalej len „NPM“) podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (tu uvedený protokol a dohovor ďalej len „Opčný protokol“ a „Dohovor“)¹.

Účelom NPM je zavedenie **systemu pravidelných návštev** (monitoringov) vykonávaných nezávislými medzinárodnými a národnými orgánmi na miestach, kde sú osoby pozbavené ich slobody, v záujme predchádzania mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „zlé zaobchádzanie“).

Postavenie NPM sa v zmysle čl. 3 opčného protokolu v Slovenskej republike zverilo do pôsobnosti troch už existujúcich orgánov ochrany ľudských práv - verejného ochrancu práv, komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Vo vzťahu ku pôsobnosti komisára pre deti **ide o výkon systematických návštev na miestach, kde sa nachádza alebo môže nachádzať osoba, ktorá je dieťaťom**. Ide nielen o miesta, kde takéto osoby sú alebo môžu byť obmedzené na slobode orgánmi verejnej moci, ale aj o miesta, kde takéto osoby sú alebo sa môžu nachádzať v dôsledku odkázanosti na poskytovanie starostlivosti, a to bez ohľadu na to, či ide o zariadenia štátne alebo súkromné.² Cieľom národného preventívneho mechanizmu je zabrániť mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu **zo strany štátu**, teda len v miestach a na miestach, kde štát vystupuje prostredníctvom svojich zamestnancov alebo poverených osôb; Výkon NPM sa riadi internými predpismi Úradu komisára pre deti (ďalej len „ÚKPD“).

Slovenská republika má vytvorené represívne a kontrolné mechanizmy pre miesta, kde sú umiestnené maloleté deti bez možnosti opustiť tieto miesta. **Úlohou NPM je však vytvorenie preventívneho mechanizmu, s cieľom pôsobiť do budúcnosti**. Hlavnou pracovnou metódou je rozširovanie tzv. „best practices“, ktoré sú systematicky zbierané, analyzované a následne implementované do praxe, a to aj zo zahraničia.

Podľa odporúčaní OSN pre NPM bol vypracovaný **harmonogram návštev**, ktorého kritériá zohľadňujú geografické a logistické princípy tak, aby bolo možné vykonať návštevy vo všetkých miestach bez výnimky, kde sa nachádzajú maloleté deti a aby vykonanie návštev bolo systematické, teda opakované v horizonte niekoľkých rokov tak, aby bolo efektívne.

---

¹ § 4 ods. 1 písm. b) bod 2. Zákona 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím“).

² § 4 ods. 2 písm. h) Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

Komisár pre deti sa **pri návštevách zariadení zameria na odhaľovanie systémových nedostatkov**, ktoré vedú alebo by mohli viesť k zlému zaobchádzaniu s osobami umiestnenými v zariadeniach. Komisár pre deti skúma tak hmotné podmienky pobytu v zariadeniach, ako aj jeho inštitucionálny rámec, a všíma si záruky proti zlému zaobchádzaniu, t. j. mieru zabezpečenia práv osôb obmedzených na slobode a mieru ich praktického uplatňovania.³ Monitoring vykonávajú zamestnanci ÚKPD najmä rozhovormi s vedením a zamestnancami zariadenia, rozhovormi s deťmi umiestnenými v zariadení, pozorovaním priestorov zariadenia, nahliadaním do spisov a iných úradných záznamov.

Po **každom monitoringu sa spracuje správa**⁴. Správa sa skladá z jednotlivých častí – monitorovaných oblastí, kde sa popisujú zistené skutočnosti. V prípade zistených nedostatkov obsahuje správa návrh prostriedkov nápravy⁵ alebo žiadosť o prijatie opatrení⁶ s určenou lehotou na vykonanie nápravy. V prípade, že zariadenie má v nejakej oblasti dobré výsledky, resp. vhodne nastavené postupy, správa môže konštatovať, že takýto postup možno považovať za dobrú prax (tzv. „best-practices“ ako sa uvádza v zahraničí).

Správa sa následne posieľa **na vyjadrenie monitorovanému zariadeniu**, s určenou lehotou na vyjadrenie. Zariadenie sa v určenej lehote má vyjadriť k navrhnutým prostriedkom nápravy/opatreniam a spôsobu ich realizácie. V prípade nedostatočnej odpovede zariadenia, zariadenie bude požiadané o doplnenie informácií, prípadne vzhľadom na charakter situácie bude informovaný nadriadený orgán. V zariadení je spravidla vykonaná komisárom pre deti opätovná návšteva, za účelom preverenia nápravy zistených nedostatkov.

Finálna verzia správy sa **zverejňuje v anonymizovanej podobe na webovom sídle ÚKPD** a posieľa sa koordinačnému orgánu NPM, ktorým je verejný ochranca práv.⁷ Sprístupnenie správy a oboznámenie verejnosti s nedostatkami a príkladmi dobrej praxe pomáha naplňať účel NPM, ktorým je prevencia zlého zaobchádzania.

---

³ Ako uvádza aj dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona č. 1354/2023, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

⁴ § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁵ § 4 ods. 2 písm. f) Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁶ § 4 ods. 2 písm. a) bod 4 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁷ § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

1.2 Charakteristika monitorovaného zariadenia

Centrum pre deti a rodiny Trnava (ďalej aj ako „CDR“ alebo „zariadenie“) je štátna rozpočtová organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

CDR sa nachádza priamo v meste Trnava a v jeho areáli stoja štyri samostatné budovy. V hlavnej budove sú ubytované deti v štyroch samostatne usporiadaných skupinách. Ide o dvojpodlažnú budovu, kde na každom poschodí sú umiestnené dve samostatné skupiny. Miestnosti v západnom a východnom krídle sú zrkadlovo rozložené a tieto priestory sú vzdušné, zariadené funkčným nábytkom a všetky izby detí pôsobili útulne a čisto. Ďalej sa v areáli nachádza administratívna budova, budova skladu a registratúrneho strediska a plechový sklad.

CDR vykonáva pobytovou formou nasledovné opatrenia:

1. Pobytové opatrenia súdu, t.j. opatrenia dočasne nahrádzajúce dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe
  - a. rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti⁸
  - b. rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia⁹
  - c. rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia;¹⁰
2. Pobytové opatrenie na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa
  - a. na požiadanie orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately o dočasné krízové umiestnenie dieťaťa;¹¹
3. Dobrovoľné pobytové opatrenia pre deti na základe
  - b. dohody s rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa¹²
  - c. požiadania dieťaťa;¹³
4. Dobrovoľné pobytové opatrenia pre plnoleté fyzické osoby.¹⁴

V čase návštevy bolo v CDR umiestnených celkovo 69 detí a z toho 38 detí na samostatne usporiadaných skupinách, kde sa o nich stará 6 vychovávateľov, 4 deti na skupine mladých dospelých a 27 detí v profesionálnych rodinách. Priemerná dĺžka pobytu dieťaťa v samostatne usporiadaných skupinách je uvádzaná v rozhraní 3,01 rokov a v profesionálnych rodinách v rozhraní 6,60 rokov. V zariadení sa nachádzajú v samostatne usporiadaných skupinách dve

⁸ § 54 Zákona č. 36/2005 Z. z. zákona o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“)

⁹ § 365 a 367 Zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“)

¹⁰ § 37 ods. 3 Zákona o rodine.

¹¹ § 45 ods. 1 písm. c) bod 1 Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon č. 305/2005 Z. z.“)

¹² § 47 Zákona č. 305/2005 Z. z.

¹³ § 46 ods. 1 písm. a) bodu 2 Zákona č. 305/2005 Z. z.

¹⁴ § 46 ods. 1 písm. b) bod 2 a § 46 ods. 1 písm. c) Zákona č. 305/2005 Z. z.

deti v rozhraní rokov 1-6, a to z dôvodu, že zariadenie eviduje dlhodobý nedostatok záujemcov o profesionálne rodičovstvo a deklaruje sústavnú bezúspešnú snahu deti umiestniť do náhradnej rodinnej starostlivosti. V rozhraní rokov 6-10 je v centre 10 detí, v rozhraní 10-15 rokov sa v CDR nachádza 12 detí a 15-18 ročných je v CDR taktiež 12. Mimo zariadenia sú umiestnené 4 deti a z toho je jeden 8 ročný chlapec umiestnený na klinike detskej psychiatrie v Bratislave, jedno 14 ročné dieťa je v Detskej psychiatickej liečebni, n.o. Hraň, 16 ročný chlapec v RC Hlohovec a 17 ročný chlapec v Resocializačnom centre ROAD Tomky, momentálne na úteku.

Momentálne sa v zariadení nenachádzajú deti so zdravotným postihnutím, ani maloleté matky s deťmi a ani deti s cudzou štátnou príslušnosťou.

1.3 Priebeh návštevy

Návšteva sa uskutočnila dňa 30.08.2024. Na mieste nebol prítomný riaditeľ zariadenia PhDr. Bystrík Mitas, PhD., MBA, boli sme prijatí vedúcou úseku starostlivosti Mgr. Martinou Kukučkovou, ktorá sa nám venovala v zastúpení neprítomného riaditeľa. Poverení zamestnanci UKPD vysvetlili účel návštevy vykonávanej z titulu NPM a proces monitoringu prítomným zamestnancom.

Návštevu zariadenia vykonali zamestnanci ÚKPD: Mgr. Martina Jamečná, Mgr. Karolína Jamečná, Mgr. Gabriela Cabanová a Ivan Lakatoš (v pozícií peer pracovníka).

Zamestnanci ÚKPD počas návštevy realizovali prehliadku celého zariadenia, vrátane vonkajších priestorov, viedli rozhovory s vedúcou úseku starostlivosti, sociálnym pracovníkom, vychovávateľmi, psychológom, a deťmi na skupinách. Súčasťou monitoringu bolo aj nahliadnutie do spisovej dokumentácie náhodne vybranej vzorky detí, a ostatnej dokumentácie vedenej CDR. Zamestnanci CDR poskytli pri monitoringu plnú súčinnosť.

1.4 Závěry z návštevy

Na základe vykonaného monitoringu komisár pre deti konštatuje, že v zariadení **nedochádza k zlému zaobchádzaniu v zmysle Dohovoru**. V zariadení bola príjemná atmosféra, a je viditeľné, že vedeniu CDR a zamestnancom **záleží na kvalite poskytovaných služieb CDR a dodržiavaní jednotlivých práv detí**.

Komisár pre deti súčasne konštatuje **niekoľko menších nedostatkov**, resp. skôr priestor na zlepšenie, týkajúce sa najmä:

- prehodnotenie politiky odoberania mobilných telefónov,
- zabezpečenia možnosti uzamykania sa v priestoroch kúpeľní, toaliet.

Komisár záverom uvádza, že zariadenie je napriek uvedeným nedostatkom **na vysokej odbornej úrovni v starostlivosti o deti**, pričom medzi zisteniami v tejto správe uvádza aj viaceré **príklady dobrej praxe**, napr.

- aktívna snaha o nerozdeľovanie súrodeneckých skupín,
- opatrenia CDR v oblasti vychádzok a návštev, deťom je poskytovaná dostatočná sloboda a maximálny možný priestor na budovanie a zachovanie vzťahov s rodičmi a inými blízkymi osobami, čo je pre deti umiestnené v CDR mimoriadne dôležité,
- efektívne riešenie sanácie rodín a aktívna spolupráca s ÚPSVaR v tejto problematike,
- poskytovanie podpory, bezpečia a akceptácie v otázkach vierovyznania.

Opatrenia prijaté komisárom pre deti, a jednotlivé príklady dobrej praxe sú uvádzané v texte v kapitole 2 pri jednotlivých oblastiach, ktoré boli monitorované, a komplexne zosumarizované v kapitole 3 tejto správy.

2. Monitorované oblasti

2.1. Vzťahy v zariadení a atmosféra v zariadení

2.1.1. Vzťahy medzi deťmi a zamestnancami zariadenia

Atmosféra v zariadení sa na základe vedených rozhovorov, ale aj na základe pozorovania bežných činností, vzájomnosti a komunikácie, či už detí medzi sebou alebo aj personálom, javila v rámci možností ako rodinná a bezpečná. Vzťahy sú rešpektujúce, čiastočne inštitucionalizované povahou zariadenia, deti sú oslovované krstným menom a personál zariadenia je deťmi oslovovaný ako „teta“, „ujo“, prípadne menom.

Vedúca úseku starostlivosti sa vyjadrila, že zo všetkými deťmi má dobrý vzťah, ale priznala, že pre žiadne dieťa nie je vzťahová osoba a to z dôvodu, aby deti nemali pocit, že niekoho uprednostňuje. Deti majú v rámci zariadenia vzťahové osoby najmä vo vychovávateľoch, ktorých majú pridelených na jednotlivých samostatných skupinách. Uvedenú skutočnosť potvrdili pri rozhovoroch aj deti a vo všetkých prípadoch maloletí uviedli dospelú blízku vzťahovú osobu, ktorá pracuje v CDR, či už v odbornom tíme alebo pracuje na samostatne usporiadanej skupine. Niektoré deti uviedli viacero vzťahových osôb, medzi ktoré patrili aj členovia blízkej rodiny, ako napríklad - mama, babka, dedko alebo súrodenci, ktorí ich pravidelne navštevujú.

Taktiež kontakt s riaditeľom zariadenia majú deti priateľský a otvorený, ale ako blízky špecifikovaný nebol.

V zariadení sú dvaja psychológovia, ktorí sa navzájom dopĺňajú. Ak má dieťa problém, či už výchovný alebo osobnostný, okrem diagnostiky priamo v zariadení sa požiadajú aj o vyjadrenie pedopsychiatra a až na základe tohto posudku sa začne zvažovať v spolupráci s OSPODaSK možná potreba dočasnej zmeny zariadenia pre dieťa (diagnostické centrum a reedukačné centrum), a následné podanie návrhu na súd.

V centre prišlo pred viac ako rokom z určitých príčin k zmene vedenia a atmosféra je tu aj z tohto dôvodu uvádzaná ako voľnejšia a priateľnejšia. Zmena sa týkala najmä v minulosti závažne riešenej situácie povinných návštev kostola deťmi. Deti majú aktuálne možnosť voľby vierovyznania, čo im bolo aj dôsledne vysvetlené. Deti navštevujú kostol dobrovoľne, ak niekto nechce, nemusí sa návštev kostola zúčastniť.

Komunity centra prebiehajú každý večer, ale sú realizované len na samostatne usporiadaných skupinách za prítomnosti daného vychovávateľa. Deti, s ktorými boli realizované rozhovory verbalizovali, že by sa im takáto spoločná aktivita páčila. Na základe príkladov dobrej praxe z iných zariadení (konkrétne v DC Ružomberok, bod 2.1.1. <https://www.komisarpredeti.sk/content/03/sprava-npm-dc-ruzomberok.pdf>) odporúčame realizovať aj komunity všetkých skupín spoločne za prítomnosti riaditeľa, psychológov a vedúcej úseku starostlivosti, prípadne ostatných zamestnancov zariadenia podľa vlastného uváženia

V rámci zariadenia je 27 detí umiestnených v profesionálnych náhradných rodinách. Zariadenie vykonáva návštevy v týchto rodinách minimálne jedenkrát mesačne, pričom počas návštevy sa vedú rozhovory s deťmi osamote (za prítomnosti psychológa), bez prítomnosti profesionálnych rodičov. Zariadenie takto zabezpečuje aj deťom umiestneným v profesionálnych rodinách bližšiu vzťahovú väzbu a súčasne v prípade potreby vytvára priestor nahlásiť akékoľvek skutočnosti.

2.1.2. Vzťahy medzi deťmi

Na základe realizovaných rozhovorov, ale aj z pozorovania sme zistili, že v zariadení momentálne nedochádza k šikane, ale len ku bežným slovným konfliktom medzi deťmi. Tieto prejavy možno pripísať vo väčšine prípadov k pubertálnemu správaniu detí. Uvádzané konflikty nemajú dlhodobu trvajúcu alebo patologicko - negatívny vplyv na dieťa. Ani jedno z opýtaných detí nepocituje strach z rovesníkov, či dospelých osôb. Na otázku, či dochádza k fyzickým, či iným útokom od rovesníkov alebo personálu sme dostali negatívnu odpoveď vo všetkých prípadoch. Deti sa v zariadení podľa ich tvrdení cítia bezpečne.

U jedného z umiestnených detí riešilo zariadenie v minulosti šikanovanie v školskom zariadení. V danom prípade spolupracovali spolu zo školou na efektívnu riešenie celej situácie a dieťa malo v CDR doplnujúce psychologické sedenia, kým sa situácia v škole nestabilizovala.

V CDR sa nachádza t.č. 17 súrodeneckých skupín, z toho v 6 skupinách sú traja súrodenci, v 5 skupinách sú štyria súrodenci, v 5 skupinách sú dvaja súrodenci a v 1 skupine je päť súrodencov. Zariadenie sa snaží podporovať súrodenecké vzťahy a taktiež kontakt s rodičmi a širšou rodinou. Zariadenie podporuje súrodenecké väzby, čo sme pozorovali na základe spolu-umiestnenia detí – súrodencov v rovnakej skupine, taktiež sme dostali od psychológa CDR informáciu, že so súrodeneckými skupinami aktívne pracujú. Zamestnanci CDR majú podľa ich vyjadrení názor, že je dôležité, aby boli tieto väzby zachované pre zdravý psychický vývin detí.

V monitorovaných súrodeneckých skupinách mala jedna zo súrodeneckých skupín 4 súrodencov, z toho najmladšie dieťa malo 3 roky, a teda vzhľadom na nízky vek by malo byť takéto dieťa premiestnené do profesionálnej rodiny v rámci CDR.¹⁵ Nakoľko do profesionálnej rodiny je možné umiestniť len 3 deti, zariadenie sa rozhodlo nerozdeľovať súrodencov a ponechať celú súrodeneckú skupinu vrátane 3 ročného dieťaťa v zariadení na samostatnej skupine. **Uvedený postup možno hodnotiť ako príklad dobrej praxe.**

2.2. Kontakt s okolitým svetom

2.2.1. Adaptácia

Pri zisťovaní dôvodov vynímania detí z biologických rodín a následného umiestnenia v CDR sa v rámci monitoringu zistilo, že najčastejšie to je z dôvodu zanedbávania starostlivosti zo strany rodičov, nasleduje strata bývania a nevyhovujúce životné podmienky, alkoholizmus rodičov a taktiež zrušenie náhradnej osobnej a pestúnskej starostlivosti z rôznych dôvodov a týranie blízkej zverenej osoby.

Na základe komunikácie so psychológom sme zistili, že každé dieťa, ktoré je prijaté do zariadenia prejde minimálne 2 – týždenným adaptačným procesom, pri ktorom majú súčinnosť vychovávateľ, psychológ a sociálny pracovník, ako aj iné deti zo skupiny, na nadviazanie prvého kontaktu s rovesníkmi. Adaptačný proces je podľa potreby predlžovaný (aj na dva mesiace) a každému dieťaťu sú citlivo vysvetlené dôvody jeho umiestnenia.

Po vypracovaní záznamu z prvého kontaktu (do štyroch dní od prijatia), psychológ zariadenia realizuje vyšetrenie dieťaťa formou dotazníka zameraného na osobnosť, úzkosť a depresivitu. Najneskôr do mesiaca je vypracovaná kompletná diagnostika. Následne je dieťa začlenené do samostatne usporiadanej skupiny a s prihliadnutím na jeho osobnosť mu je vysvetlený denný režim a postupne sa zapája do bežných povinností. Do dvoch týždňov prebehne prípadová konferencia.

Všetky deti si pamätali svoj adaptačný program, ktorí zhodnotili ako pokojný. Väčšina detí uvádza adaptáciu v rozsahu dvoch týždňov a v jednom prípade trvala dlhšie. Každé dieťa počas adaptácie sprevádzal odborný a pedagogický tím. Súčasne sa realizujú stretnutia rodinného

¹⁵ V zmysle § 51 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Dieťa do šiestich rokov veku musí byť najneskôr do štyroch týždňov od prijatia do centra zaradené do profesionálnej náhradnej rodiny okrem dieťaťa,

a) ktorého zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť podľa odseku 7, a takúto starostlivosť nie je možné zabezpečiť v domácom prostredí profesionálnej náhradnej rodiny,

b) ktoré je umiestnené v centre na základe rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia¹⁰⁾ alebo rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak súd koná vo veci výchovného opatrenia pobytovou formou, a umiestnenie v profesionálnej náhradnej rodine nie je vhodné vzhľadom na účel výchovného opatrenia,

c) v ktorého záujme je z dôvodu zachovania súrodeneckých väzieb spoločné umiestnenie súrodencov a spoločné umiestnenie súrodencov v profesionálnej náhradnej rodine je spojené so závažnou prekážkou.“

kruhu v spolupráci s príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a hľadá sa reálny spôsob a možnosti návratu dieťaťa buď späť do biologickej rodiny alebo širšej rodiny.

2.2.2. Vychádzky a návštevy

Kontakt s biologickou rodinou je v centre podporovaný v maximálnej možnej miere¹⁶. Napriek tomu, že v CDR sú každý deň návštevné hodiny od 14:00 – 18:00 hod., rodina a blízke osoby prichádzajú do CDR aj mimo uvedených hodín. Ak je to možné a vhodné, CDR umožňuje návštevu aj mimo stanovených návštevných hodín (t.j. ak dieťa nie je v škole, a pod.). Návštevy sú realizované na dennej báze, čo sme mali možnosť počas monitoringu vidieť. CDR pracuje aktívne s rodinami detí, ako aj na vzťahovej väzbe medzi dieťaťom a rodinou. Návštevy sú realizované v priestore na to vyhradenom alebo v súkromí. V prípade, ak to vyžaduje zabezpečenie bezpečia dieťaťa, je prítomná aj tretia osoba, čo vnímame ako pozitívny krok zo strany CDR.

Dieťa má vždy právo vyjadriť svoj súhlas, či nesúhlas pri plánovaných návštevách biologických rodín a rovnako má právo sa slobodne vyjadriť, či má záujem o viacdňový pobyt u svojej rodiny. Deti si návštevy veľmi pochvaľujú a tešia sa z nich. Deti, ktoré z určitých dôvodov rodina nenavštevuje, reagovali na otázky týkajúce sa rodín sklesnuto. Deti, ktoré sa s rodinou nemôžu momentálne stretávať kvôli súdному rozhodnutiu, boli z tejto skutočnosti smutné a verbalizovali, že im rodičia veľmi chýbajú.

V prípade, ak sa rodičia dieťaťa nachádzajú vo výkone trestu/väzbe, zariadenie zabezpečuje stretnutia dieťaťa s rodičmi každé tri mesiace.

Pokiaľ to umožňuje situácia a príslušný OSPODaSK vydá súhlas¹⁷, deti trávia u svojich rodičov celé dva mesiace prázdnin a prebieha to na základe pravidelného kontaktu sociálneho pracovníka a psychológa s rodinou/blízkymi dieťaťa.

V čase našej návštevy sa štyri deti nachádzali na pobyte u svojej biologickej rodiny.

Deti majú povolené samostatné vychádzky od 12 rokov veku a to v stredu od 16:00 – 18:00 hod. a v piatok a cez víkend od 15:00 – 18:00 hod. Pre deti od 15 rokov sú samostatné vychádzky povolené cez víkend do 21:00 hod. a deti od 17 rokov majú vychádzky každý deň do 18:00 hod. a v sobotu do 22:00 hod. Nočnú vychádzku majú dovolenú len deti od 17 rokov a to ako výhodu za vhodné správanie, ale musia uviesť presné miesto pobytu a byť aktívne prítomný na telefóne. Cez letné prázdniny je tento režim upravený na voľnejší, podľa dohody s vychovávateľmi a vedením.

V CDR spolupracujú aj s PRO VIDA, o. z. (tzv. program „tvoj buddy“), kedy vyškolení dobrovoľníci trávia čas s deťmi z CDR. CDR aktuálne spolupracuje so 6 dobrovoľníkmi, ktorí trávia čas so 7 deťmi zo zariadenia.

¹⁶ Čím sa naplňa aj zákonná povinnosť centra v zmysle najmä § 46 ods. 11 a § 53 Zákona č. 305/2005 Z. z.

¹⁷ § 53 ods. 4 Zákona č. 305/2005 Z. z.

Úteky v zariadení sú ojedinelé. V čase monitoringu nebolo na úteku žiadne dieťa.

Politiku CDR v oblasti vychádzok a návštev hodnotí komisár pre deti ako príklad dobrej praxe, deťom je poskytovaná dostatočná sloboda v závislosti od ich veku a priestor na budovanie a zachovanie vzťahov s rodičmi a inými blízkymi osobami, čo je pre deti umiestnené v CDR mimoriadne dôležité.

2.2.3. Prístup k mobilu a internetu

Používanie mobilných telefónov je v centre dovolené, za predpokladu, ak dieťa nemá udelený žiaden trest v daný deň alebo odobratý mobil na daný deň (evidencia sa vedie v hodnotiacej tabuľke) a ak má vykonané všetky povinnosti (upratanie, školské povinnosti, príprava stravy, hygiena a iné povinnosti podľa harmonogramu dňa a podľa ďalších pokynov vychovávateľa) a ak má uskutočnenú záujmovú činnosť. Vychovávateľ má možnosť skrátiť čas užívania mobilného telefónu v daný deň alebo viac dní, podľa aktuálnych potrieb detí.

V CDR je určený presne stanovený režim a obmedzenia, ktoré platia pre všetky deti. Mobilné telefóny sú odoberané paušálne od 21:00 hod. a vrátia sa detským majiteľom až po návrate zo školy a to o 16:00 hod.. Dôvodom tohto obmedzenia je, aby deti nenarúšali svoj spánok a zákaz brať si svoj telefón do školského zariadenia a vyrušovať seba a ostatných jeho používaním. Cez prázdniny a cez víkend je tento režim voľnejší a individuálne nastavený.

Staršie deti od 17 rokov veku môžu mať telefón po celý deň pri sebe a odovzdávajú ich len na noc od 21:00 – 7:00 hod.

Internet je pre deti dostupný v celom zariadení.

Je potrebné uviesť, že dieťa by malo mať v zásade neobmedzenú možnosť držby telefónu, t.j. telefón by nemal byť dieťaťu odoberaný, pokiaľ k tomu neexistuje dôvod. Zariadenie môže na základe transparentných a jednoznačných pravidiel obmedziť ich používanie napr. pre potreby prípravy do školy, komunitných činností, stravovania, alebo počas nočného kľudu, v prípade nebezpečia (napr. pozerania nevhodného obsahu), ale len s ohľadom na individuálne okolnosti.

Odoberanie mobilu pre účely nočného kľudu by malo byť individualizované, resp. minimálne odvodené od veku detí. Deti staršie ako 15 rokov by mali mať možnosť mať pri sebe telefón neustále, a odoberanie nastaviť najmä v prípade vyššie spomenutých individuálnych okolností.

Deti nad 15 rokov by sa zároveň mali učiť vlastnej zodpovednosti, a to aj s ohľadom na používanie mobilného telefónu na úkor iných činností. Súčasne takto staré deti môžu mať vybudované blízke vzťahy (priateľov, priateľky) mimo CDR, a striktné odovzdanie telefónu o 21:00 nemusí byť v prípade takto starých detí vhodné a účelné.

Deti do 15 rokov je vhodné v používaní telefónov korigovať viac, najmä obmedzovať používanie počas dňa na plnenie školských povinností, a iných aktivít. V čase nočného kľudu môže byť takémuto dieťaťu odobraný telefón, najmä v prípade že opakovane na ňom trávi čas. Každý zásah však musí byť dieťaťu vopred odkonzultovaný a stanovené presné podmienky obmedzenia.

Opatrenie komisára pre deti

1. **CDR:** Prehodnotiť vnútornú politiku odoberania mobilných telefónov. Zariadenie by malo umožniť dieťaťu nad 15 rokov disponovať telefónom bez zásadnejších obmedzení. Obmedzenie používania telefónov môže byť uplatňované, ale malo by byť individualizované a určené na základe konkrétnych pravidiel, a to najmä v prípade detí mladších ako 15 rokov.

Termín plnenia: do 3 mesiacov

2.2.4. Súkromie korešpondencie

Na základe rozhovorov bolo zistené, že akákoľvek korešpondencia sa nekontroluje pokiaľ na to neexistuje relevantný dôvod.¹⁸

Momentálne je v centre umiestnené dieťa, ktorého otec sa nachádza vo výkone trestu a existuje dôvod obavy ohľadom nevhodných a nátlakových foriem písomného prejavu a preto sa jeho listová korešpondencia je otváraná vychovávateľom za prítomnosti daného dieťaťa z dôvodu jeho ochrany. Pri ostatných deťoch je teda korešpondencia poukazovaná priamo deťom, ktoré nám verbalizovali, že aj z takejto formy komunikácie majú radosť, keď sa rodič nevie dostaviť osobne a to napríklad z dôvodu väzobného stíhania.

Telefonické rozhovory umiestnených detí prebiehajú zásadne v súkromí. Túto podporu CDR voči komunikácií s rodinou veľmi oceňujeme a udržiavanie vzťahu s rodinou považujeme za potrebné v rámci vývinu zdravej vzťahovej väzby dieťaťa.

2.3.1 Režim dňa

Počas pracovného týždňa, kedy deti navštevujú základné a stredné školy, sa hneď po vyučovaní zapájajú do plánovaných činností v rámci samostatne usporiadanej skupiny. Deti majú bežné povinnosti ako: príprava do školy, pomoc pri varení večere, upratovanie spoločných priestorov, priestor na relax a záujmové krúžky. Staršie deti si tu pod dohľadom vychovávateľa sami varia a aj plánujú jedálny lístok.

---

¹⁸ Čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa: „Žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.“

Cez víkend plánujú spoločné aktivity so skupinou, ako aj samostatné záujmové činnosti, medzi ktoré patrí najmä vychádzka.

Počas monitoringu sme mali možnosť byť súčasťou bežného dňa CDR (išlo o deň školských letných prázdnin), každá zo skupín mala svoj režim, pripravovali si spoločne stravu, hrali sa (skladali puzzle, lego, staršie deti sa hrali na mobiloch, púšťali si rôznu hudbu). V deň monitoringu mali staršie deti možnosť ísť aj na kúpalisko (mladšie deti môžu navštevovať kúpalisko iba s doprovodom). Nakoľko sme, ale viedli rozhovory počas celého dňa, vyšli nám v ústrety a počas dňa sa vychovávatelia a deti zdržiavali primárne v zariadení.

2.3.2. Voľnočasové aktivity

V CDR renovujú exteriér pre lepšie využitie športových aktivít. Momentálne majú v prevádzke multifunkčné ihrisko a dokončujú dráhu pre bicykle a kolieskové korčule. Všetky deti navštevujú športové krúžky, ku ktorým sú motivované a podporované vedením zariadenia. Staršie deti a mladí dospelý navštevujú posilňovňu a z krúžkov preferujú box. Mladšie deti nám spomenuli Lego-krúžok, z ktorého výslednú tvorbu sme mali možnosť vidieť aj v budovách CDR. Zo strany chlapcov je veľký záujem o futbal a momentálne sa rieši logistika, nakoľko tréningy prebiehajú vo väčšej vzdialenosti od CDR. Zamestnanci sa aktívne zapájajú do aktivít a tiež podporujú deti k aktivitám.

Súčasne zamestnanci zariadenia podporujú a taktiež aj monitorujú staršie deti od 16 rokov v hľadaní a následnom chodení na brigády. Deti túto možnosť aktívne využívajú a týmto spôsobom sa učia hospodáriť zo zarobenými financiami.

Pri rozhovoroch sme zistili, že deťom je daný priestor na vyjadrenie svojho názoru na rôzne situácie a aktivity a majú osobu, ktorej dôverujú. Deti sa spokojne pousmiali, keď sme položili otázku ohľadom realizovania ich návrhov na trávenie voľného času, nakoľko vychovávatelia sa im podľa možnosti snažia vyhovieť a zoberú ich napríklad na zmrzlinu, kúpalisko alebo iné aktivity prislúchajúce ročným obdobiam.

2.3.3. Vreckové

Vreckové je deťom odovzdávané raz mesačne v plnej výške. Vreckové sa kráti v prípade spôsobenia úmyselnej škody dieťaťom. Dieťaťu sa celá situácia vysvetlí a siahne sa len na symbolickú časť sumy vreckového. Uvedený postup CDR má mať výchovný účel. V spisovej dokumentácii boli záznamy o tom, kedy a za čo dieťaťu strhávajú sumy a uvedený záznam bol podpísaný maloletým dieťaťom. V jednom zo záznamov je potrebné doplniť sumu škody a aká konkrétna suma bola dieťaťu z vreckového strhnutá, nakoľko to nebolo zrejmé. Zamestnanci zariadenia boli o danej skutočnosti informovaní a potvrdili, že vykonajú nápravu.

Zariadeniu dávame do pozornosti, že v prípade, ak dieťa spôsobí škodu, za túto zodpovedá len vtedy, ak vie ovládať svoje konanie a posúdiť následky tohto konania. Zamestnanec zariadenia musí teda vždy posúdiť každý prípad individuálne, každé dieťa môže chápať následky svojho správania rôzne, vzhľadom na vek, psychické zdravie dieťaťa a pod.. Súčasne občiansky

zákoník ďalej výslovne určuje, že spoločne s dieťaťom zodpovedá za vzniknutú škodu aj ten, kto bol/je povinný nad dieťaťom vykonávať dohľad. Takouto osobou môže byť napr. príslušný pedagóg alebo vychovávateľ.¹⁹

Zariadeniu dávame na zváženie upustiť od uvedeného výchovného opatrenia, vzhľadom k tomu, že v niektorých situáciách môže byť ťažké pre zamestnanca posúdiť, či je v súlade so zákonom (Občianskym zákonníkom) požadovať od dieťaťa náhradu škody a vybrať radšej inú vhodnú formu výchovného opatrenia pre dieťa, napr. krátenie vreckového a jeho navrátenie v iný mesiac, ako predpokladá ust. § 66 ods. 4 zákona č. 305/2005 Z.z.: *„Z dôvodov hodných osobitného zreteľa, najmä z dôvodu výchovného pôsobenia, možno dieťaťu poskytnúť vreckové aj v sume nižšej, ako je ustanovená suma vreckového. Rozdiel medzi poskytnutým vreckovým a vreckovým, ktoré sa malo dieťaťu v mesiaci poskytnúť, sa poskytne v mesiaci nasledujúcom po mesiaci, v ktorom sa vreckové poskytlo v nižšej sume, alebo sa suma zodpovedajúca tomuto rozdielu uloží na osobný účet dieťaťa.“*

Podľa vyjadrenia detí, vreckové si môžu vybrať kedykoľvek, vždy ho dostávajú v plnej sume, zamestnanci nekontrolujú, čo si deti za tieto peniaze kupujú, čo vnímame ako pozitívne z hľadiska slobodného výberu dieťaťa. Deti uviedli, že si nemôžu kupovať alkohol, cigarety a iný nepovolený tovar.

2.3.4. Mechanizmus sťažností

Schránka slúžiaca na sťažnosti a podnety sa nachádza na chodbe, aby k nej mali všetci bezproblémový prístup, ale na základe výpovedí personálu, nie je využívaná.

Deti v zariadení využívajú na nahlásenie problémov svoje kontaktné blízke osoby, ktorými sú vychovávateľa. V centre sa snažia mať nastavený systém, že všetky sťažnosti, nedostatky, podnety sa riešia hneď a ak je to potrebné, aj za účasti riaditeľa, ktorý je tomu otvorený.

V zariadení sú zverejnené kontaktné informácie na dozorujúce orgány a kontrolujúce subjekty, (ako napr. komisár pre deti, verejný ochranca práv, ÚPSVaR). Súčasne deti boli oboznámené o možnosti kontaktovať takéto orgány v prípade potreby, čo hodnotí komisár pre deti pozitívne.

2.3.5. Individualizácia jednotlivcov

V centre majú deti slobodu sa rozhodovať ohľadom svojho vzhľadu a oblečenia primerane k svojmu veku a celkovej vhodnosti vzhľadom na typ situácie – podujatia. Deti majú povolené si nakupovať, na základe svojho rozhodnutia, štýlu a vkusu za vreckové aj vlastné oblečenie, obuv a doplnky.

Deti od 15 rokov veku majú povolený aj piercing a tetovanie.

Okrem iného, z vyjadrenia detí je zrejmé, že voľnosť majú aj pri vyberaní ich záujmových aktivít, v ktorých sa im snaží vedenie CDR vychádzať v ústrety, ako aj voľby vierovyznania.

---

¹⁹ § 9 a § 422 Občianskeho zákonníka.

Uvedený postup zariadenia pri poskytnutí možnosti detí sa sebarealizovať možno hodnotiť ako príklad dobrej praxe.

2.3.6. Vedenie spisovej dokumentácie

Zariadenie je povinné viesť spisovú dokumentáciu o dieťati a plnoletej fyzickej osobe, pre ktoré sú vykonávané opatrenia podľa Zákona č. 305/2005 Z. z.²⁰

Konštatuje sa, že CDR vedie spisovú dokumentáciu v súlade s ustanovením citovaného zákona, spisová dokumentácie zodpovedá potrebným obsahovým a formálnym náležitostiam, je vedená prehľadne pre flexibilný výkon.

Individuálne plány rozvoja dieťaťa a plány psychologickéj starostlivosti boli individualizované, opisovali konkrétne postupy práce s dieťaťom, boli aktuálne, a teda nešlo len o formálne plány, ako to niekedy býva praxou v iných zariadeniach, čo možno hodnotiť veľmi pozitívne a uvedené bolo viditeľné aj v praxi: každé dieťa, pre ktoré to bolo potrebné, malo vopred naplánované rôzne terapie, sedenia u psychológov, individuálnu prácu s rodinou, blízkymi, a pod. a zariadenie tak malo prehľad, aký je konkrétny plán a postup s deťmi na vopred určené krátke časové obdobie.

2.4. Prostredie a materiálne podmienky zariadenia

2.4.1. Vonkajšie priestory zariadenia

Vonkajšie priestory zariadenia boli účelovo prispôsobené tomu, aby deti mohli na dvore realizovať viaceré športové aktivity. Na dvore sa nachádzal altánok (kde napr. v čase monitoringu bola realizovaná návšteva detí s rodičmi), multifunkčné ihrisko, trampolína a v súčasnosti je vo výstavbe časť dvora, ktorá bude určená na korčuľovanie.

---

²⁰ § 96b Zákona č. 305/2005 Z. z.

2.4.2. Vnútorne priestory zariadenia

Priestory zariadenia určené pre skupiny pôsobili útulným, rodinným dojmom. Boli čisté, priestrané, počas návštevy nám personál vysvetľoval, čo sa za posledné obdobie rekonštruovalo, kúpovalo, a aké sú plány na najbližšie obdobie s rekonštrukciami. Bolo zrejmé, že vedeniu záleží na tom, aby mali umiestnené deti vhodné materiálne podmienky na bývanie.

V každej detskej izbe sú dve - tri postele. Každé dieťa má svoju skriňu, kde si ukladá svoje oblečenie a osobné veci. V izbách je umiestnený aj písací stôl. Detské izby pôsobili príjemným, útulným dojmom a obsahovali množstvo osobných vecí detí, deti si ich mohli čiastočne upraviť podľa svojich predstáv. Dvere na detských izbách sa z bezpečnostných dôvodov nezamykajú – ani nie je umožnené ich deťmi zamknúť.

Stravovanie v skupinách pripomína podmienky bežnej domácnosti. Deti mali možnosť sa spolupodieľať na výbere potravín pri nákupoch.

Zariadenie sa snaží čo najviac minimalizovať inštitucionálne pôsobenie CDR. V priestoroch sa monitoringom nenašli žiadne mreže na oknách alebo dverách. Priestory v skupinách pôsobia rodinným dojmom. Priestory boli čisté, udržiavané, bez viditeľného zanedbania. Celkové vybavenie priestorov v skupinách hodnotíme veľmi pozitívne.

V zariadení sa nenachádzajú kamerové zariadenia, prípadne iné snímače.

2.4.3. Priestory určené na osobnú hygienu

Priestory na osobnú hygienu sú pre chlapcov aj dievčatá oddelené. Sociálne zariadenia boli čisté a zachovalé, poskytujúce dostatok priestoru a súkromia.

Dvere na sociálnych zariadeniach nie je možné z bezpečnostných dôvodov zamknúť. Vane a sprchy sú opatrené závesmi.

Toalety a kúpeľne odporúčame opatriť prvkami na ochranu súkromia.²¹ V závislosti od rozumovej a vôľovej vyspelosti dieťaťa, by dieťa malo mať možnosť uzamknúť sa počas hygieny, napríklad pomocou otočných zámkov, ktoré môže personál z bezpečnostných dôvodov otvoriť zvonku.

Opatrenie komisára pre deti

2. **CDR**: Zabezpečenie možnosti uzamykania sa v priestoroch kúpeľní, toaliet, napr. formou otočných zámkov, ktoré v prípade potreby je možné z vonku otvoriť.
Termín plnenia: do 6 mesiacov

2.4. Personál zariadenia

V Centre pre deti a rodiny Trnava sa nachádza pod správou riaditeľa Ekonomicko – prevádzkový úsek, pod ktorý spadajú vedúci úseku – mzdár (1), personalista (1), účtovník (1), ekonomický zamestnanec (1), správa pohľadávok, registratúra (1), hospodár, /údržbár, vodič (1). Súčasne sa tu nachádza Úsek starostlivosti o deti, kde je vedúci úseku – vychovávateľ (1), sociálni pracovníci (2), psychológovia (2) špeciálny pedagóg – momentálne neobsadená pozícia v štádiu hľadania, koordinátor SRK – soc. pracovník (1), ambulatná/terénna forma (1), vychovávateľa (12), pomocní vychovávateľa (8), pomocní vychovávateľa s EA (4).

²¹ „Každý rezident by měl mít svůj osobní uzamykatelný prostor, ve kterém si může uchovávat své osobní věci, a měl by se moci oblékat, svlékat, umýt, osprchovat a vykoupat v podmínkách respektujících jeho intimitu.“ Rada Európy / Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT), Informačný prehľad: Osoby zbavené slobody v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Bod 10. Dostupné na: <https://rm.coe.int/1680a8ae64>.

Posledným úsekom je Centrum podpory profesionálnych náhradných rodičov, do ktorého patrí koordinátor/sociálny pracovník (1), sociálny pracovník (1), psychológ (1) a profesionálny náhradný rodič (11).

T.j., v zariadení je t.č. 53 úväzkov, z toho jeden neobsadený. Aktuálne zariadenie nemá problém s nedostatkom personálu priamo v CDR, problém je však s nedostatkom profesionálnych rodín, kam by bolo možné umiestniť deti pod 6 rokov veku.

Supervízie prebiehajú pravidelne dva krát do roka a možnosť vzdelávania nie je obmedzená, zamestnanci zariadenia verbalizovali spokojnosť so vzdelávacími aktivitami.

Zamestnanci uvádzali spokojnosť s aktuálnym vedením CDR (*pozn.: nové vedenie je v zariadení od októbra 2023*) a mnohými pozitívnymi zmenami, ktoré sa za posledné obdobie v CDR realizujú.

2.5. Systémové nedostatky

Počas monitoringu bolo zo spisovej dokumentácie a rozhovorov so sociálnymi pracovníkmi zistené, že v prípade, ak dospeje zariadenie a ÚPSVaR k záveru, že u umiestneného dieťaťa je možný návrat do biologickej rodiny, procesný postup k získaniu rozhodnutia súdu o zrušení ústavnej starostlivosti, prípadne výchovného opatrenia / neodkladného opatrenia, je pomerne dlhý.

V jednom z prípadov sa biologickým rodičom podarilo vyriešiť nedostatky, na základe ktorých bolo maloleté dieťa umiestnené do CDR. Na základe uvedeného CDR realizuje od januára 2023 krátkodobé pobyty dieťaťa u rodičov a od júna 2024 je dieťa na dlhodobom pobyte u rodičov.

Príslušný ÚPSVaR navrhol do plánu sociálnej práce ako podmienku pre návrat dieťaťa do rodiny zahrnúť párové terapie, s čím sa CDR nestotožnilo, nakoľko ide o finančne (pre konkrétnu rodinu) aj časovo náročný proces, a uprednostnilo by iné formy bezplatnej psychologickkej intervencie. CDR následne teda apelovalo na iné formy, ktoré by neboli pre rodinu prekážkou, ale skôr pomocou, ako navrátiť dieťa do rodiny. Na základe stretnutia s CDR ÚPSVaR od uvedenej požiadavky ustúpil. **Tento prístup CDR v riešení celej situácie ako umožniť čo najefektívnejší procesný postup v sanácii rodiny možno hodnotiť ako príklad dobrej praxe.**

Súčasne, matka maloletého dieťaťa podala už v apríly návrh na zrušenie ústavnej starostlivosti, pričom súd vytýčil termín prvého pojednávania až na november 2024. Vytýčenie termínu pojednávania po viac ako 6 mesiacoch od podania návrhu vo veciach maloletého dieťaťa (*pozn.: pričom neznamená, že na prvom pojednávaní bude meritórne rozhodnuté*), kedy sa navrhuje zrušenie ústavnej starostlivosti, možno považovať za neakceptovateľne dlhú dobu. Takéto konania by mali mať na súdoch prioritu, a malo by byť zabezpečené, aby boli čo možno najskôr prejednané a meritórne rozhodnuté.

Z uvedených dôvodov, celý proces sanácie rodinného prostredia a návratu dieťaťa do rodiny trvá dlhšie, ako je podľa tímu CDR potrebné a z pohľadu komisára pre deti takýto postup nie je procesne vhodný a nie je ani v najlepšom záujme dieťaťa. Malo by byť v záujme všetkých participujúcich inštitúcií, t.j. ÚPSVaR ako aj príslušného súdu, aby boli obdobné prípady riešené efektívne a bez zbytočných prieťahov.

Obdobný prípad súdnych prieťahov bol zistený aj monitoringom v CDR Necpaly (bod 2.2.1., Opatrenie č. 3 uložené komisárom pre deti: <https://www.komisarpredeti.sk/content/08/sprava-npm-cdr-necpaly.pdf>)

Opatrenie komisára pre deti

3. **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**: Zabezpečenie (napr. formou školení/metodických usmernení), aby pri sanácii rodín a zvažovaní návratu dieťaťa do rodinného prostredia neboli od rodín vyžadované neprimerane finančne alebo časovo náročné podmienky, ktoré je potrebné splniť, ak je tieto možné nahradiť inými formami (bezplatnými, časovo menej náročnými a pod.). Účelom opatrenia je zabezpečiť čo možno najskorší návrat dieťaťa do rodiny, ak rodina už úspešne vyriešila nedostatky, pre ktoré dieťa bolo umiestnené do zariadenia.

Termín plnenia: do 3 mesiacov

4. **CDR**: Sociálny pracovník CDR podá podnet kolíznemu opatrovníkovi na podanie sťažnosti predsedovi súdu na prieťahy v súdnom konaní o zrušenie ústavnej starostlivosti nad maloletým v konkrétnom prípade uvedenom vyššie. Súčasne sa odporúča CDR využívať mechanizmus sťažností na súdne prieťahy aj pri iných súdnych konaniach, kedy bude mať CDR podozrenie z prieťahov, resp. žiadať kolízneho opatrovníka, ktorý je zástupcom maloletého dieťaťa v konaní, aby uvedenú sťažnosť podal, ak súd nekoná.

Termín plnenia: bezodkladne

3. Prehľad opatrení komisára pre deti a príkladov dobrej praxe

3.1. Prehľad opatrení

Termín plnenia	Prijaté opatrenie
Bezodkladne	<ul style="list-style-type: none"> • CDR: Sociálny pracovník CDR podá podnet kolíznemu opatrovníkovi na podanie sťažnosti predsedovi súdu na priedahy v súdnom konaní o zrušenie ústavnej starostlivosti nad maloletým v konkrétnom prípade uvedenom vyššie. Súčasne sa odporúča CDR využívať mechanizmus sťažností na súdne priedahy aj pri iných súdnych konaniach, kedy bude mať CDR podozrenie z priedahov, resp. žiadať kolízneho opatrovníka, ktorý je zástupcom maloletého dieťaťa v konaní, aby uvedenú sťažnosť podal, ak súd nekoná (Opatrenie č. 4, bod. 2.5.)
Do 3 mesiacov	<ul style="list-style-type: none"> • CDR: Prehodnotiť vnútornú politiku odoberania mobilných telefónov. Zariadenie by malo umožniť dieťaťu nad 15 rokov disponovať telefónom bez zásadnejších obmedzení. Obmedzenie používania telefónov môže byť uplatňované, ale malo by byť individualizované a určené na základe konkrétnych pravidiel, a to najmä v prípade detí mladších ako 15 rokov. (Opatrenie č. 1, bod 2.1.2.) • Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny: Zabezpečenie (napr. formou školení/metodických usmernení), aby pri sanácii rodín a zvažovaní návratu dieťaťa do rodinného prostredia neboli od rodín vyžadované neprimerane finančne alebo časovo náročné podmienky, ktoré je potrebné splniť, ak je tieto možné nahradiť inými formami (bezplatnými, časovo menej náročnými a pod.). Účelom opatrenia je zabezpečiť čo možno najskorší návrat dieťaťa do rodiny, ak rodina už úspešne vyriešila nedostatky, pre ktoré dieťa bolo umiestnené do zariadenia. (Opatrenie č. 3, bod 2.5.)
Do 6 mesiacov	<ul style="list-style-type: none"> • CDR: Zabezpečenie možnosti uzamykania sa v priestoroch kúpeľní, toaliet, napr. formou otočných zámkov, ktoré v prípade potreby je možné z vonku otvoriť. (Opatrenie č. 2, bod. 2.4.3.)

3.2. Prehľad príkladov dobrej praxe (tzv. good practices)

<ul style="list-style-type: none"> • V monitorovaných súrodeneckých skupinách mala jedna zo súrodeneckých skupín 4 súrodencov, z toho najmladšie dieťa malo 3 roky, a teda vzhľadom na nízky vek by mali byť takéto dieťa premiestnené do profesionálnej rodiny v rámci CDR²². Nakoľko do profesionálnej rodiny je možné umiestniť len 3 deti, zariadenie sa rozhodlo nerozdeľovať súrodencov a ponechať celú súrodeneckú skupinu vrátane 3 ročného dieťaťa v zariadení na samostatnej skupine. Uvedený postup možno hodnotiť ako príklad dobrej praxe. (bod. 2.1.2.)
<ul style="list-style-type: none"> • Politiku CDR v oblasti vychádzok a návštev hodnotí komisár pre deti ako príklad dobrej praxe, deťom je poskytovaná dostatočná sloboda a priestor na budovanie a zachovanie vzťahov s rodičmi a inými blízkymi osobami, čo je pre deti umiestnené v CDR mimoriadne dôležité. (bod 2.2.2.)
<ul style="list-style-type: none"> • Postup zariadenia pri poskytnutí možnosti detí sa seberealizovať (v oblasti módy, vierovyznania, záujmových aktivít. (bod 2.3.5.)
<ul style="list-style-type: none"> • Príslušný ÚPSVaR navrhol do plánu sociálnej práce ako podmienku pre návrat dieťaťa do rodiny zahrnúť párové terapie, s čím sa CDR nestotožnilo, nakoľko ide o finančne (pre konkrétnu rodinu) aj časovo náročný proces, a uprednostnilo by iné formy bezplatnej psychologickéj intervencie. CDR následne teda apelovalo na iné formy, ktoré by neboli pre rodinu prekážkou, ale skôr pomocou, ako navrátiť dieťa do rodiny. Na základe stretnutia s CDR ÚPSVaR od uvedenej požiadavky ustúpil. Tento prístup CDR v riešení celej situácie ako umožniť čo najefektívnejší procesný postup v sanácii rodiny možno hodnotiť ako príklad dobrej praxe. (bod 2.5.)

²² V zmysle § 51 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Dieťa do šiestich rokov veku musí byť najneskôr do štyroch týždňov od prijatia do centra zaradené do profesionálnej náhradnej rodiny okrem dieťaťa,

a) ktorého zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť podľa odseku 7, a takúto starostlivosť nie je možné zabezpečiť v domácom prostredí profesionálnej náhradnej rodiny,

b) ktoré je umiestnené v centre na základe rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia¹⁰⁾ alebo rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak súd koná vo veci výchovného opatrenia pobytovou formou, a umiestnenie v profesionálnej náhradnej rodine nie je vhodné vzhľadom na účel výchovného opatrenia,

c) v ktorého záujme je z dôvodu zachovania súrodeneckých väzieb spoločné umiestnenie súrodencov a spoločné umiestnenie súrodencov v profesionálnej náhradnej rodine je spojené so závažnou prekážkou.“